Digitaalisen väkivallan tunnistaminen ja siihen puuttuminen sosiaalityössä

POLITIIKKASUOSITUKSET

Digitaalinen väkivalta

Yhteiskunnan digitalisoituminen ja viestintäteknologioiden kehittyminen ovat muuttaneet ja moninaistaneet paitsi väkivallan muotoja myös väkivallan seurauksia. Digitaalisella väkivallalla tarkoitetaan väkivaltaa, jossa on hyödynnetty digitaalisia teknologioita kuten älypuhelimia, tietokoneita, sosiaalisen median alustoja, sähköpostia, paikannuslaitteita, pikaviestipalveluita ja hyvinvointiteknologiaa. DigiSOS-tutkimushankkeessa digitaalista väkivaltaa tarkasteltiin osana sosiaali- ja terveysalalla kohdattavaa ja asiakkaiden kokemaa lähisuhdeväkivaltaa ja verkottunutta yhteiskuntaa, jossa digitaaliset yhteydet ovat erottamaton osa arkea.

Kuten muutkin väkivallan muodot, myös digitaalinen väkivalta on intersektionaalista ja eroaa sisällöltään, muodoiltaan, yleisyydeltään sekä seurauksiltaan esimerkiksi sukupuolen perusteella. Erityisesti nuorten tyttöjen ja naisten sekä sateenkaarinuorten seksuaalinen häirintä internetissä on huolestuttavan yleistä.

Tietokoneet, älypuhelimet, internet ja muut digitaaliset teknologiat ovat olennainen osa ihmisten arkea ja toimintaa, mistä on osaltaan seurannut myös digitaalisen väkivallan sivuuttamista ja normalisoitumista. Digitaalisen väkivallan kohteina olleiden kuulluksi tulemista ja avun saamista vaikeuttaa osaltaan myös tiedon puute digitaalisen väkivallan ilmenemismuodoista ja siihen puuttumisen mahdollisuuksista sekä väkivallan haavoittavuutta ja vakavuutta väheksyvät asenteet [13].

Digitaalisen väkivallan puutteellinen tunnistaminen näkyy palvelujärjestelmän ammatillisissa käytännöissä ja hyvinvointipoliittisissa ratkaisuissa sekä lainsäädännössä ja sen soveltamisessa [2, 8, 11]. Digitaalisen väkivallan vakavuudesta ja välittömien toimenpiteiden tarpeesta kertovat myös Istanbulin sopimuksen toimeenpanoa valvovan asiantuntijaryhmän julkaisemat väkivallan “digitaalista ulottuvuutta” koskevat toimintasuositukset (GREVIO 2021), joiden noudattamiseen myös Suomi on sitoutunut.

DigiSOS-hankkeessa tutkittiin:

- arjessa kohdattavia väkivallan muotoja, erityisesti digitaalista väkivaltaa;
- väkivallan tunnistamisen ja siihen puuttumisen haasteita ja mahdollisuuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa;
- palveluiden tarkoituksen-mukaisuutta sekä tekoälyn ja digitalisaation mahdollisuuksia palvelu-järjestelmän kehittämisessä;
- väkivallan haavoittavuutta, turvan rakentumista ja osallisuuden vahvistamista.

Tutkimustehtävä ja tutkimuskysymykset

DigiSOS-hankkeessa tutkittiin digitaalisen väkivallan haavoittavuutta sekä väkivallan kohteena olleiden että sosiaalialan työntekijöiden näkökulmasta. Tietoisuuden lisääminen, väkivallan tunnistaminen ja varhainen väkivaltaan puuttuminen mahdollistavat osallisuuden, toimijuuden ja turvallisuuden lisääntymisen sekä asiakkaiden arjessa että ammatillisissa käytännöissä.

DigiSOS-hankkeessa kysyttiin,

1. millaisia ovat digitaalisen väkivallan, sen tunnistamisen ja väkivaltaan puuttumisen haasteet ja mahdollisuudet;
2. millaisia tuen tarpeita digitaalisen väkivallan kohteena olleilla on;
3. a) millaisia väkivaltatyön digitaaliset palvelut ovat,

   b) miten ne vastaavat asiakkaiden tuen tarpeisiin ja

   c) miten digitaalisia palveluja tulisi kehittää sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä väkivaltatyön erityispalveluissa.

Tutkimustulokset

Tutkimustulokset osoittavat, että sosiaali- ja terveysalan työntekijät kohtaavat työssään sekä asiakkaiden kokemaa että työntekijöihin kohdistuvaa digitaalista väkivaltaa. Teknologia mahdollistaa esimerkiksi identiteettivarkauksia, seksuaalista ahdistelua, taloudellisen väkivallan muotoja, tietojen ja kuvien luvatonta levittämistä, vakoilua, kontrollia sekä henkeä uhkaavaa vainoamista.

Digitaalinen väkivalta ei ole sidottu aikaan tai paikkaan, mikä tekee väkivallalta suojautumisesta haastavaa. Teknologioita hyödyntävä väkivalta on usein yksi väkivallan ulottuvuus erityisesti läheisissä suhteissa. Se kaventaa elämänpiiriä, rajoittaa toimintamahdollisuuksia ja tuottaa pelon, yksinäisyyden ja turvattomuuden kokemuksia. Digitaalisen väkivallan seuraukset ulottuvat sosiaalisiin suhteisiin sekä työ- ja opiskeluelämään, ja haavoittavat suhdetta sekä itseen, toisiin ihmisiin, että koko ympäröivään todellisuuteen. [8, 9, 12, 13.]

Digitaalisen lähisuhdeväkivallan tekijä voi hyödyntää teoissaan paitsi väkivallan kohdetta ja tämän laitteita, myös perheen lapsia. Lasten puhelimia ja muita digitaalisia laitteita käytetään toisen vanhemman vakoiluun, seuraamiseen ja kontrollointiin. Hankkeen tutkimuksessa erottui neljä keskeistä ilmenemismuotoa: lapsen käyttäminen välikätenä, vainoaminen lapsen laitteiden kautta, lapseen liittyvillä asioilla uhkailu sekä lapsen ja vanhemman välisen suhteen heikentäminen. Hankkeessa kehitettiin kansainvälisen artikkelin osana englanninkielinen seulontalomake lasten ja lasten laitteiden kautta tapahtuvan digitaalisen väkivallan tunnistamiseen. [4.]

Teknologian väärinkäyttö korostuu erityisesti lähisuhteissa, joissa ilmenee pakottavaa kontrollia. Se tarjoaa välineitä jatkuvaan seurantaan, valvontaan, eristämiseen, häirintään ja kontrollointiin sekä väkivallan kohteen ihmissuhteiden, elinpiirin ja toimijuuden rajoittamiseen ajasta ja paikasta riippumatta. [1, 3, 8, 12.] Teknologia mahdollistaa digitaalisen väkivallan ja pakottavan kontrollin myös ylirajaisissa suhteissa. Vaikka pakottava kontrolli on kriminalisoitu useissa maissa, sitä ei tunnisteta Suomen rikoslaissa [13]. Tällä voi olla merkittäviä seurauksia myös ilmiön tunnistamiseen ja kohtaamiseen sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä laajemmin palvelujärjestelmässä.

Sähköinen tunnistautuminen ja raha-asioiden hoito verkossa ovat luoneet uusia tapoja aiheuttaa toiselle taloudellista haittaa, mitä voidaan kuvata käsitteellä teknologiavälitteinen taloudellinen väkivalta. Se voi ilmetä taloudellisena hyväksikäyttönä, kuten varojen anastamisena, velan ottamisena toisen nimiin tai varojen käytön rajoittamisena. Teknologiavälitteisen taloudellisen väkivallan seurauksena voi olla esimerkiksi kohteen velkaantuminen, luottotietojen menetys ja vaikeus irtautua väkivaltaisesta suhteesta. [3.]

Digitaalista väkivaltaa kohdistuu myös työntekijöihin. Digitaalinen asiakasväkivalta on vähän tutkittu, mutta yleistyvä ilmiö sosiaalipalveluissa. Noin kolmannes DigiSOS-hankkeen kyselyyn vastanneista työntekijöistä kertoi kokeneensa digitaalista asiakasväkivaltaa. Tutkimustulosten mukaan teot ilmenevät esimerkiksi toistuvana viestittelynä, uhkailuna, painostuksena, julkisena mustamaalaamisena sekä työntekijöiden yksityiselämään kohdistuvina vahingontekoina. Organisaatioissa on tarve toimiville käytännöille asiakasväkivallan tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen. [10.]

Tutkimustulosten mukaan digitaalisen väkivallan tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa on merkittäviä haasteita palvelujärjestelmässä. Väkivallan eri muotoja ei aina tunnisteta, oteta puheeksi tai dokumentoida, mikä vaikeuttaa tekojen vakavuuden ja seurausten arviointia sekä väkivaltaa kokeneiden oikea-aikaista auttamista ja suojelua. [3, 4, 5, 9, 11, 13.] Digitaaliseen väkivaltaan puuttumisen mahdollisuuksia voidaan vahvistaa, mutta vastuu ei voi jäädä yksittäisten ammattilaisten varaan. Ammattilaisten toimintaa teknologioita hyödyntävän väkivallan kohtaamisessa tukevat riittävä tietopohja ja osaaminen, organisaatioiden selkeät toimintamallit sekä toimiva monialainen yhteistyö [7, 10, 12].

Politiikkasuositukset: Digitaalinen väkivalta ja siihen puuttuminen

Digitaalinen väkivalta on kasvava ja alitunnistettu ilmiö, joka kohdistuu sekä asiakkaisiin että sosiaalialan työntekijöihin. Nykyiset palvelut, rakenteet ja osaaminen eivät riittävällä tavalla vastaa ilmiön monimutkaisuuteen, teknologisoitumiseen ja ylirajaisuuteen.

> Digitaalisen väkivallan ehkäisy edellyttää asenteellisia muutoksia sekä rakenteellisia ja yhteiskunnallisia ratkaisuja, jotka mahdollistavat käytäntöjen muuttamisen ja väkivaltaan ja sen uhkaan puuttumisen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

DigiSOS-hankkeen politiikkasuositukset korostavat digitaalisen väkivallan systemaattista tunnistamista, puheeksi ottamista ja kirjaamista. Samalla ne tuovat uutena näkökulmana esiin väkivallan kohteena olevien turvallisuuden, toimijuuden ja osallisuuden vahvistamisen digitaalisissa toimintaympäristöissä osana sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuutta.

Suosituksissa painottuu ammattilaisten osaamisen vahvistaminen, työvälineiden päivittäminen ja moniammatillinen yhteistyö sekä digitaalisten palvelujen kehittäminen vastaamaan paremmin asiakkaiden tarpeisiin. Näiden tavoitteiden edistämiseksi DigiSOS-hankkeessa on myös tuotettu yhteistyössä THL:n kanssa käsikirja *Digitaalinen väkivalta – Vanhan ilmiön uudet kasvot* [16], joka kokoaa ammattilaisille tietoa digitaalisen väkivallan ilmenemismuodoista, tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta sekä käytännön työvälineistä.

Suositukset

- **Laaditaan ammattilaisille kirjalliset ohjeet ja yhtenäinen toimintamalli digitaalisen väkivallan seulontaan, kirjaamiseen ja väkivaltaan puuttumiseen.**
    - Huomioidaan digitaalisen väkivallan sukupuolistuneisuus ja sen risteäminen muiden väkivallan muotojen ja eriarvoisuuksien kanssa.
- **Varmistetaan digitaalisen väkivallan osapuolille riittävät ja saavutettavat tukipalvelut**.
    - Kehitetään palveluja, jotka tarjoavat teknistä tukea todistusaineistojen keräämiseen, vakoiluohjelmien tunnistamiseen sekä laitteiden ja sovellusten tietoturvatarkistuksiin.
- **Huomioidaan lasten asema digitaalisen väkivallan välikätenä, välineenä ja kohteena.**
    - Sisällytetään lasten ja lasten laitteiden rooli osaksi systemaattista seulontaa.
- **Lisätään organisaatioiden valmiuksia taloudellisen väkivallan ennaltaehkäisyyn ja tunnistamiseen.**
    - Parannetaan asiakkaiden ohjeistusta sähköisestä tunnistautumisesta, verkkoasioinnista ja suojauskeinoista huomioiden erilaiset käyttäjäryhmät ja erityistarpeet.
- **Vahvistetaan monialaista ja moniammatillista väkivallan vastaista yhteistyötä.**
    - Panostetaan sosiaali- ja terveyspalvelujen, koulun ammattilaisten ja poliisin sekä oikeusjärjestelmän, rikosuhripalvelujen, pankkien, rahoituslaitosten sekä ICT- ja tietoturva-asiantuntijoiden sujuvaan yhteistyöhön.

- **Panostetaan ylirajaisen digitaalisen väkivallan tunnistamiseen ja ehkäisyyn.**
    - Laaditaan ohjeet ylirajaisen väkivallan puheeksi ottamiseen.
    - Kehitetään kansainvälistä viranomaisyhteistyötä.
- **Kehitetään käytäntöjä työntekijöiden suojaamiseksi digitaalisen väkivallan muodoilta.**
    - Tunnistetaan digitaalinen asiakasväkivalta vakavana työturvallisuusriskinä ja kohdennetaan vastuu väkivallan käsittelystä yksilöiltä organisaatioille.
    - Laaditaan selkeät toimintamallit digitaalisen asiakasväkivallan tunnistamiseen ja kirjaamiseen sekä asiakasväkivaltaan puuttumiseen.
    - Kehitetään ennaltaehkäiseviä käytäntöjä ja varmistetaan tuki väkivallan kohteeksi joutuneille työntekijöille.
- **Integroidaan digitaalisen väkivallan tunnistamista ja ehkäisyä koskeva koulutus osaksi tutkintovaatimuksia ja ammatillista täydennyskoulutusta.**
    - Seurataan Ruotsin esimerkkiä ja integroidaan pakollinen väkivaltailmiöitä koskeva koulutus osaksi sosiaali-, terveys-, kasvatus- ja oikeusalan tutkintoja.
    - Tuotetaan digitaalista ja taloudellista väkivaltaa koskevaa koulutusta myös pankki- ja rahoitusalan työntekijöille sekä teknologia-alan asiantuntijoille.
    - Varmistetaan työntekijöille mahdollisuus ammatilliseen täydennyskoulutukseen.
- **Kriminalisoidaan pakottava kontrolli.**
    - Kehitetään lainsäädäntöä siten, että se tukee digitaaliseen väkivaltaan puuttumista ja vahvistaa uhrien oikeusturvaa.

Väkivaltatyön digitaaliset palvelut: kehittämistarpeet

Digitaaliset palvelut voivat madaltaa avun hakemisen kynnystä tarjoamalla anonyymin ja helposti saavutettavan ensimmäisen kontaktin. Ne ovat erityisen tärkeitä tilanteissa, joissa kasvokkainen asiointi ei ole mahdollista esimerkiksi kontrollin, toimintakyvyn rajoitteiden tai maantieteellisen etäisyyden vuoksi. Samalla niiden kyky vastata monimutkaisiin ja pitkäkestoisiin tuen tarpeisiin on rajallinen. Digitaalisten palvelujen käyttö edellyttää toimivia palvelupolkuja, joihin kuuluu myös kasvokkaisia kohtaamisia ammattilaisten kanssa. Digitaaliset palvelut voivat täydentää väkivaltatyötä, mutta ne eivät korvaa ihmistyötä. [5.]

Digitaaliset ratkaisut edellyttävät riittäviä digivalmiuksia, kielitaitoa, toimivia laitteita ja mahdollisuutta käyttää niitä turvallisesti. Erityisesti digitaalista väkivaltaa kokeneilla palvelujen käyttö voi estyä kontrollin vuoksi, mikä korostaa tarvetta säilyttää ei-digitaaliset palvelukanavat. [6, 12.]

Digitaaliset palvelut tulisi liittää kiinteäksi osaksi sosiaali- ja terveydenhuollon prosesseja sekä väkivaltatyön erityispalveluja siten, että asiakkaan turvallisuus, toimijuus ja pääsy oikea-aikaiseen tukeen varmistetaan. Erillisten ratkaisujen sijaan tarvitaan toimintamalleja, jotka tukevat varhaista tunnistamista, turvallista ohjausta ja moniammatillista yhteistyötä. [14, 15.]

Digitaalisten palvelujen kehittämisessä on huomioitava:

- digitaalisten palvelujen kytkeminen osaksi palveluprosesseja ja asiakaspolkuja,
- monikielisyys ja saavutettavuus sekä vaihtoehtoiset palvelumuodot,
- palvelujen eettisyys ja turvallisuus tilanteissa, joissa teknologia voi toimia kontrollin välineenä,
- ammattilaisten osaaminen, yhteiset toimintamallit ja moniammatillinen yhteistyö.

Hankkeen vertaisarvioidut julkaisut

[1] Husso, M., Linner Matikka, J., Makkonen, T., & Salonen, A. O. (2026). Väkivallan haavoittavuus ja toimijuuden muutos lähisuhdeväkivallan kohteena olleiden kirjoituksissa. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti*. https://doi.org/10.23990/sa.146910

[2] Hyväri, E., Husso, M., Hietamäki, J., & Kekkonen, O. (2025). Lähisuhdeväkivalta lapsiperheissä: palvelujärjestelmän haavoittuvuudet ja auttamisen haasteet väkivaltatyössä. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, 62*(4), 851–865. https://doi.org/10.23990/sa.146069

[3] Kaittila, A., Tihveräinen, S., Hietamäki, J., Tuominen, J., Nipuli, S., Kangas-Kalinen, A., Nyqvist, L., & Husso, M. (2026). Digital technologies and economic abuse in intimate relationships: Perceptions of clinical professionals who work with victim-survivors of violence in Finland. *Nordic Social Work Research*, 1–17. https://doi.org/10.1080/2156857X.2026.2677880

[4] Kaittila, A., Tihveräinen, S., Kekkonen, O., Hietamäki, J., Nipuli, S., Piippo, S., Mielismäki, H., Kangas-Kalinen, A., Hyväri, E., Nyqvist, L., & Husso, M. (2026). Children's involvement in technology-facilitated violence (TFV) in the context of intimate partner violence (IPV): Experiences of professionals working with victims of violence in Finland. *Child Abuse & Neglect, 173,* Article 107878. https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2025.107878

[5] Mielismäki, H., & Husso, M. (2025). Ethical implications of using AI driven chatbots in domestic violence support. *Social Inclusion*, *13*, Article 9998. https://doi.org/10.17645/si.9998

[6] Mielismäki, H., Hietamäki, J., Husso, M., & Kaittila, A. (2026). Lähisuhdeväkivalta ja palvelujärjestelmä – eriarvoistavat rakenteet ja käytännöt avunsaannin esteinä. Teoksessa S. Hautala, K. Kostamo Pääkkö, & J. Lindh (toim.), *Kenen hätä on oikeutettua? – Hädän tunnistamisen ja oikeuttamisen ristiriidat sosiaalityössä.* Vastapaino, 211–237. https://vastapaino.fi/sivu/tuote/kenen-hata-on-oikeutettua-/5561815

[7] Piippo, S. (2024). Exploring social and health care professionals' agency in domestic violence interventions. *Nordic Journal of Working Life Studies, 15* (4), 51–71. https://doi.org/10.18291/njwls.151240

[8] Piippo, S., Husso, M., & Tihveräinen, S. (2025). Naisten kokeman digitaalisen väkivallan haavoittavuus ja avun saamisen haastavuus. Teoksessa T. Karttunen, M. Törölä, U. Salovaara, S. Piippo, & E. Jutila (toim.), *Haavoittuvuus, sukupuoli ja perhe sosiaalityön tutkimuksessa: Suhteissa olemisen näkökulma.* SoPhi, 215–240. https://jyx.jyu.fi/jyx/Record/jyx_123456789_107484

[9] Piippo, S., Husso, M., & Tihveräinen, S. (2026). Vulnerability caused by technology-facilitated gender-based violence. In N. Lombard (ed.), The Routledge Handbook of Gender and Violence, edit.2. Routledge, 276–287. https://doi.org/10.4324/9781003671619-26

[10] Piippo, S., Kaittila, A. & Nyqvist, L. (2026). Technology-facilitated client violence in Finnish social services: A street-level bureaucracy perspective. *The British Journal of Social Work*. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcag130

[11] Piippo, S., Mela, M., Houtsonen, J., Tihveräinen, S., & Husso, M. (2026). Technology-facilitated violence and gender-based harm: Investigative challenges from the perspective of the police, prosecutors, and support services in Finland. In A. Wilcox & H. Williams (eds.), *New Perspectives on Global Gender-Based Violence: Digital, Institutional and Inter-Personal Harms.* Palgrave Macmillan, 31–50. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-032-13210-9_3

[12] Tihveräinen, S., Kaittila, A., & Husso, M. (2026). Teknologian moninainen rooli lähisuhdeväkivallassa sekä avun hakemisessa ja saamisessa. *Sosiaalilääketieteellinen Aikakauslehti, 63*(2), 497–512. https://doi.org/10.23990/sa.163275

Muu kirjallisuus

[13] Husso, M., Piippo, S., Houtsonen, J., Mela, M., Tihveräinen, S., Haapanen, J., Hakkarainen, L., & Knihtilä, A. (2024). *Naisiin kohdistuvaan digitaaliseen väkivaltaan puuttumisen haasteet poliisin työssä, rikosprosessissa ja tukipalveluissa.* Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2023:65. Valtioneuvoston kanslia. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-000-4

[14] Mielismäki, H., & Husso, M. (2025). *ISEDA policy brief: European common approaches to fight domestic violence and abuse* [Full report]. Deliverable 5.2. Contributing authors: Balabanova, I., Baroncelli, L., Biniari, S., Butterby, K., Cerdán Torregrosa, A., Gajotto, E., Giacoia, M., Gkontolia, A., Hester, M., Katechaki, D., Kyriacou, F., Lombard, N., Pothoulaki, A., Rossoni, I., Vall, B., Vicente García, R., Videva, D., Vives Cases, C., & Xenofontos, E. https://trepo.tuni.fi/handle/10024/233149

[15] Mielismäki, H., & Husso, M. (2025). *ISEDA policy brief: European common approaches to fight domestic violence and abuse* [Summary version]. Tampere University. https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-4376-7

[16] Piippo, S. & Nyqvist, L. (toim.). (2026). *Digitaalinen väkivalta: Vanhan ilmiön uudet kasvot. Käsikirja digitaalisen väkivallan tunnistamiseen ja siihen puuttumiseen*. Ohjaus 13/2026. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-408-776-6

Konsortio: Turun yliopisto, Tampereen yliopisto ja Itä-Suomen yliopisto

Hankejohtaja, emeritusprofessori Leo Nyqvist, Turun yliopisto
Tutkimusjohtaja ja konsortion varajohtaja, professori Marita Husso, Tampereen yliopisto
Osahankkeen johtaja, yliopistonlehtori Sisko Piippo, Itä-Suomen yliopisto
Postdoc-tutkija: dosentti Anniina Kaittila, Turun yliopisto
Väitöskirjatutkijat: Annamari Kangas-Kalinen (TY), Hanna Mielismäki (TAY), Sonja Tihveräinen (TAY), Kati Mansikkala (TAY), Elli Hyväri (TAY), Outi Kekkonen (TAY), Maarit Mustonen (TAY)

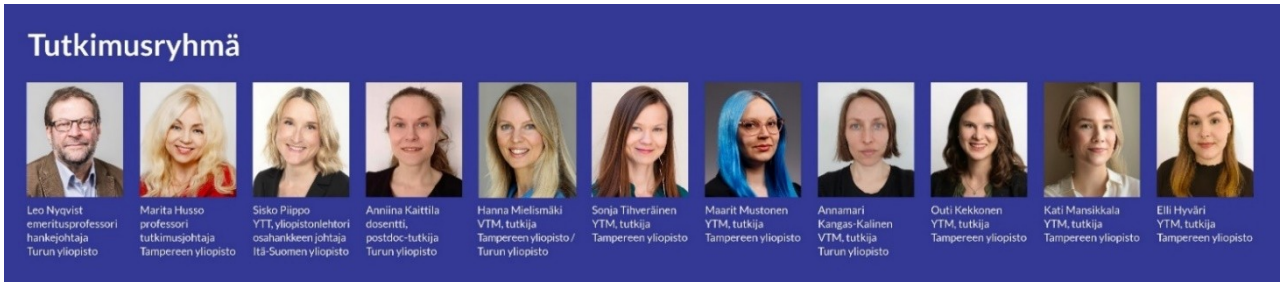

Tutkimuksen rahoittaja: Sosiaali- ja terveysministeriö

Politiikkasuositukset perustuvat hankkeen tutkimustuloksiin.

https://projects.tuni.fi/digisos

Sosiaali- ja terveysministeriön RAHOITTAMA